

Fel! Okänt namn på

Undervisning med hög kvalitet

En grundläggande förutsättning för att skolväsendet ska kunna fullgöra sitt uppdrag och eleverna nå målen är att det finns lärare med goda kunskaper och hög kompetens som kan bedriva en undervisning med hög kvalitet och delta aktivt i det pedagogiska utvecklingsarbetet. För att åstadkomma detta behövs bl.a. en bra lärarutbildning, goda möjligheter till fortbildning och kompetensutveckling samt tydliga krav på lärares behörighet. Ytterligare åtgärder kan vara att införa ett slags behörighetsbevis eller legitimation för lärare. Vänsterpartiet anser visserligen att det viktigaste är att lärare är behöriga men att det ändå kan vara motiverat att tydliggöra dessa regler för behörighet genom att införa en lärarlegitimation. Även om vi inte har några principiella invändningar ser vi dock stora problem med regeringens förslag till lärarlegitimation.

Den del av regeringens förslag som har störst brister är kravet på en ettårig introduktionsperiod för att kunna få lärarlegitimation. En examen från en yrkesutbildning på högskolan ska i normalfallet ge rätt att utöva det yrke som examen är inriktad mot. För de flesta legitimationsyrken finns inget krav på praktisk yrkeserfarenhet. Undantaget är läkare som måste göra allmäntjänstgöring under minst 18 månader. Denna allmäntjänstgöring kan sägas vara en del av läkarutbildningen där de blivande läkarna ska tillämpa och utveckla sina kunskaper från grundutbildningen. Det ingår såväl klinisk tjänstgöring som teoretiska studier och det sker i nära kontakt med både huvud- och specialhandledare. Tjänstgöringen avslutas med ett kunskapsprov under Högskoleverkets överinseende. Därefter kan Socialstyrelsen bevilja läkarlegitimation.

Den ettåriga introduktionsperiod som regeringen föreslår ska vara obligatorisk för att kunna få lärarlegitimation innebär däremot inte mycket mer än en ordinär provanställning, som kommer att fungera mer som en introduktion till arbetsplatsen än till läraryrket. Den kommer inte att fungera som en del av lärarutbildningen eller utveckla de kunskaper som lärarutbildningen har gett. Det finns inga tydliga mål vad som ska uppnås under introduktionen utan innebär bara en avstämning om lärarutbildningen har gett tillräckliga kunskaper. De som genomgår introduktionsperioden ska få stöd av en mentor, vars uppgift är mycket diffus. Ett mer formaliserat system med riktiga handledare hade varit att föredra för att säkerställa att det finns en fungerande vägledning och uppföljning av hög kvalitet under hela introduktionsperioden.

Vi har även invändningar mot att det är rektor som ska bedöma om en lärare är lämplig att utöva yrket, vilket i praktiken innebär att det är rektor som kommer att fatta beslut om legitimation ska beviljas. Eftersom det är staten som utfärdar legitimationer är det staten som ska ha ansvar för att kriterierna för legitimationer är uppfyllda.

Det är bra att lärare får möjlighet att utveckla och förbättra sin praktiska yrkeserfarenhet. I första hand ska det dock ske inom ramen för lärarutbildningen exempelvis genom den verksamhetsförlagda utbildningen. Lärarutbildningen ska ge tillräckliga teoretiska och praktiska kunskaper för att de som har en lärarexamen ska vara anställningsbara. Sedan finns det givetvis anledning att diskutera hur blivande lärare ska utveckla sina kunskaper och

färdigheter: om det ska ske under grundutbildningen genom en förstärkning av den verksamhetsförlagda utbildningen, genom ett avslutande praktikår osv. Vänsterpartiet har för närvarande inga konkreta förslag hur detta ska lösas och föreslår därför att en godkänd lärarutbildning ska ge lärarlegitimation. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

En legitimation för alla

Regeringen föreslår vidare att det ska finnas två olika legitimationer: en för förskollärare och en för lärare i det övriga skolväsendet. Eftersom det ska anges i legitimationen vilken behörighet innehavaren har finns det ingen anledning att ha två olika legitimationer. Vänsterpartiet anser dessutom att det är naturligt och önskvärt att förskollärare undervisar i förskoleklass även i fortsättningen och att förskollärares kunskaper borde komma till nytta i grundskolan i större utsträckning. Vårt förslag är därför att det endast ska finnas en lärarlegitimation som omfattar hela skolväsendet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

I regeringens förslag finns också vissa undantag från legitimationskravet. Lärare utan legitimation ska få vara ansvariga för undervisningen i tvåspråkiga skolor, vissa fristående skolor med särskild pedagogisk inriktning, modersmål, yrkesämnen i gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå eller särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå. Detsamma ska gälla lärare som undervisar på individuella kurser eller orienteringskurser i kommunal vuxenutbildning.

Vi anser givetvis att principen bör vara att alla lärare ska vara behöriga och legitimerade. De undantag som regeringen föreslår är inte heller särskilt väl-motiverade även om den underliggande orsaken förmodligen är att det finns en stor brist på utbildade lärare i dessa kategorier. I stället för att dölja problemet med hjälp av undantag från regelverket bör regeringen i stället återkomma med förslag för att komma till rätta med denna brist och öka antalet utbildade lärare. Detta ska riksdagen begära hos regeringen.

I samband med att riksdagen tog ställning till nya behörighetsregler för en ny skollag föreslog Vänsterpartiet, till skillnad från regeringen, att modersmållärare skulle omfattas av de nya behörighetsreglerna. Som en konsekvens föreslår vi att modersmållärare ska omfattas av bestämmelserna om lärarlegitimation. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Inriktning mot fritidspedagogik

Vi har i annat sammanhang påpekat det orimliga i att regeringen förkortar lärarutbildningen med inriktning mot fritidshem. Lärare i fritidspedagogik arbetar både i klassrummet i grundskolan och i de fria lärandemiljöerna i

Fel! Okänt namn på

fritidshemmen. Lärandet är inte begränsat till den obligatoriska delen av skoldagen. Det är därför nödvändigt att grundlärare med inriktning mot fritidshem har djupa kunskaper inom exempelvis läs-, skriv- och matematiklärande för att kunna möta barnen i deras ständigt pågående lärande. Lärare inom den obligatoriska skolan och lärare med inriktning mot fritidspedagogik samverkar i arbetslag och bidrar med sina skilda och speciella kompetenser till att eleverna når målen i skolan. Det är viktigt att båda dessa grupper har en bred och djup forskningsbaserad kompetens och att examen därför ges på avancerad nivå även för dem som tar examen med inriktning mot fritidspedagogik.

Enligt regeringen ska fritidspedagoger, som redan är verksamma i fritidshem, inte kunna få legitimation utan att de kompletterar sin utbildning. Vi anser att fritidspedagoger genom sin utbildning och yrkeserfarenhet i normalfallet har tillräckliga kunskaper och färdigheter för att kvalificera för en lärarlegitimation på samma grunder som andra lärarkategorier. Därför bör fritidspedagoger kunna få lärarlegitimation utan kompletteringar. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 3 november 2010

Rossana Dinamarca (V)

Ulla Andersson (V)

Christina Höj Larsen (V)

Jacob Johnson (V)

Josefin Brink (V)

Wiwi-Anne Johansson (V)